

KEMANDIK

XIV MASTAKAIK

1937

N:1

Kaas: *Elmar Kits.*

S I S U:

A. P u š k i n: Kalmüki neidis. Luuletus. Tõlkinud J. Šumakov.

J. M a i s m a: Tööst noorsooorganisatsioones. Artikkel.

K. A l l i k: Poistest ja nende huvialadest. Artikkel.

O. L u t s: Kilde mälestusist.

V. E r m: Märkmeid kujutavate kunstide tehnikaist. Artikkel.

Laiast maailmast.

Sport.

Huvinurk.

Informatsiooni.

Tähelepanuks „Kevadiku“ lugejatele.

Meie noorsoo organisatsioonide tegevusele kindlate raamide loomisega vastava seaduse ja Haridusministeeriumi hiljutiste määrustega, eriti aga Noorsoo Osakonna loomisega Haridusministeeriumi juurde algab uus ajajärk meie noorsoo isetegevuses. Koolide, eriti algkoolide, juures on ette näha intensiivset organiseerimistööd mitte ainult õpilaste hulgas vaid ka, ja võib olla koguni esmajoones, kooli lõpetanute keskel. Siin avaneb suur ja lai tööväli, kus tuleb ajada mitmes suhtes alles täiesti uusi vagusid.

Kuna „Kevadik“ on meil vanemaid noorsoo ajakirju (ilmub 14. aastat) ja ta kogu aeg on erilist rõhku pannud noorsoo isetegevusele ning tema selja taha kogunenud küllaltki arvukas kogu vastavalt meelestatud haritlaskonda, oleks temalgi sellel tööalal oma osa etendada, eriti ideede kandjana ja juhiste pakkujana (millises suunas ka rida ümberkorraldusi ajakirja juures teoksil). Rõõmustaval kombel on meil läinud korda ses suhtes leida lahket vastutulekut Haridusministeeriumi noorsoo osak. juhtidelt, nii et meil võimalik on **„Kevadiku“ 1937. a. aastakäiku saata kõigile koolidele ka neile, kes ise seda tellinud pole**, eriti püüdes sel teel rahuldada algkoolide juurde asutatavate noorte ühingute lugemislauade tarbeid. Loodame, et säärane meie töövälja erakordne avardumine meile järjest uusi sõpru juurde toob.

„KEVADIKU“ TOIMETUS.

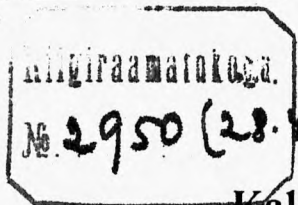
KEVADIK

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 1

XIV aastakäik

20. veebruaril 1937

ALEKSANDER PUŠKIN.

Kalmüki neidis.

Head teed, head teed, kalmüki neidis!
Mu kavatsusi muutsid pea.
Silm sinus ihatavat leidis
Veel hetk ning minu komme hea
Kui kaugele mind viiks, ei tea.
Su silmad, tõsi, kaunis kitsad
Ja nina lame, avar laup,
Sus puudub prantsusmaine pitsat,
Ei mässi jalgu siidikaup.
Kui inglane sa lauapinda
Teed leivaraasudest ei loo.
Ei targalt Shakespeare'i sa hinda,
Saint-Mars sul naudinguid ei too.
Sa ulmadesse pead ei topi,
Kui mõtted nagu seisuveed,
Ei laila laisalt: ma doveè'd,
Ei tantsi pidudel galoppi.
Mis sest? Pool tundi su maailm
Mind paelus ja kui sõiduk liikus
Mu mõtteis üsna kaudu kiikus
Su metsik ilu, särav silm.
Ükskõik, kus peitub mõttealus,
Kus unustusse vajub meel:
Salongis, loožis, vaiksuses talus,
Või väiksuses vooris stepiteel!

Tõlkinud Jüri Šumakov.

Tööst noorsoo-organisatsioonies.

Noortenõunik J. Maisma.

Meie suurimaks ülesandeks olgu vanematelt meile usaldatud tööde teostamine, uute vajalikkude tööde algatamine ja nende jätkamine meie laste kaudu. Kuna meile ei ole ükskõik, kuidas kujuneb meie kodu tulevik ja kes on meie elutöö jätkajad, siis oleme sunnitud panema erilist rõhku meie laste ning järglaste kasvatamisele. See ülesanne ei ole aga sugugi kerge: vajab ju inimeste tema lõplikuks väljakujunemiseks ja küpsemiseks paar aastakümnet.

Noore kasvatamisest võtab kodu esimesena osa; temaga seltsib kool. Nende kõrval avaldab kasvavale noorele suurt mõju teda ümbritsev keskkond; meie ei tohi ja ei saa välja lülitada seda tegurit, vaid noore harmoonilise arenemise huvides tõmbame teda kaasa ning anname ta tegevusele kuju ja viisi, mis tagavad maksimaalse tagajärje meie tööle.

Koolinoortel on võimalus koonnuda mitmesugustesse ringidesse koolide juures ja võtta osa selleks lubatud organisatsioonide tegevusest väljas-

pool kooli. Leidub noorte hulgas neid, kes on organisatsiooni-alalises tegevuses läinud kaugele, on end killustanud ja hiljem selletõttu leidnud end lõhkise küna juures. Nad on unustanud seda, et ainult jõukohane, huviküllane ja noort kõigiti haaranud tegevus suudab anda midagi tema sisemisele minale ja on võimeline arendavalt mõjuma temale.

Organisatsiooni loomisega oleme meie annud vormi. Sellest on vähe. Tähtsam on siin siiski ülesanded, millised seame üles organisatsioonile, ja töövõtted, milliseid kasutame nende sihtide taotlemisel. Käsikäes kodu ja kooliga püüab organisatsioon kasvatada noort nii vaimliselt kui ka kehaliselt terveks, tubliks, teovõimsaks, kohusetruuks ja elurõõmsaks inimeseks ja ühes seega riikliku meelsusega ja kõlbelise tahtjõuga kodanikuks. Arvestades võimalikult iga üksikliikme kalduvusi ja huve, loob organisatsioon temale võimalusi teadmiste ja oskuste omandamiseks, nende väljaarendamiseks ja tegevusse rakendamiseks. Tõmmates kaasa aeglasema toimega üksikuid, rakendugu noored oma organisatsioones tööle üldrahvuslike ja riiklike ürituste teostamisel.

Seni on suurem osa organisatsioonide tööst teostunud üldkoosolekudel, milledest asjaajamiskoosolekud annavad org-ide liikmetele õpetust koosolekute juhutamises ja protokollimises. Referaatkoosolekudel õpivad noored mõne küsimuse põhjaliku läbitöötamise kõrval väljendama oma ettekannetes mõtteid ja kaitsma ning põhjendama avaldatud väiteid või vastuväiteid.

Referaatidele ettevalmistamiseks ja teadmistes täiendamiseks on vajalikud raamatud, ajalehed ja ajakirjad, millede ostmine ja tellimine on üksikule koormav ning majanduslikult ületamatu. Selletõttu organisatsioon asu-

Poistest ja nende huvialadest.*

Huvialade järgi võime poiste seas eritella kahte õige erinevat tüüpi. Esimene neist vältab 14. eluaastani, ja, kannatades igasuguseid üleminekuaja nähteid, kristalliseerub aastake sellest edasi teine periood. Esimese tüübi huvialade kategooriasse kuuluks näit. margikorjamine, müümine, vahetamine, „naakimine“ ja kõik, mis sinna juurde veel iganes mahub. Seda haigust põetakse epideemiatega meeto-

dil 90-protsendiliselt. Nooril inimesil on üldse kogumistung: tüdrukud koguvad kirjusid riidetükke, „klants“-pilte, kinostaaride fotosid ja vanu trammipileteid, poisid kõike kujuteldavat, alates tinasõdureist ja niidirullest ja lõpetades kõige kardetavama kogumishaigusega, mis enamasti lõpeb alles surmatunnil — rahakogumisega.

Too esimene periood on poistel

tab raamatukogu ja korraldab lugemislaua.

Oma ajakirja (seinaleht jne.) toimetamine võimaldab noortele mõtete ja tööde avaldamist kirjas.

Liikmete väljendusvõime ja kunstilise taseme tõstmiseks ja vahelduse ning meeoluloomiseks asutab organisatsioon muusikakoori, harrastab ühislaulu ja ilulugemist, moodustab liikmeist kõnekoori, korraldab kõnevõistlusi. Huviõhtute korraldamisega ja nende väärrika sisustamisega püütakse elustada liikmete omavaheolist läbikäimist.

Organisatsioon võtab osa mitmesugustest avalikkudest ettekannetest ja üldtähtsusega üritustest, nagu Vabariigi aastapäeva, Võidupüha, emade- ja hõimupäeva ning karskuspüha jm. pühitsemine.

Keha mitmekülgsel arenemisele tuleb panna rõhku ja selletõttu ei tohi organisatsioonis puududa sport, sportlikud mängud ja võimlemine. Ka ühismängud ja rahvatantsud peaksid harrastamist leidma noorte seas.

Noortel peaks võimalus olema tegeleda vastavalt oma huvidele, väiksemates huviringides raadio- ja fotoasjandusega, tehniliste küsimuste uurimisega, tuletõrje korraldusega, kodukäsitöö, maatulunduse ja teiste majanduslikkude aladega.

Noored korraldavad ning kaunistavad oma kodu, oma organisatsioonide ruume, koolimajade, seltsimajade ja ausammaste ümbrust, ja ergutavad vanemaid ning kaaskodanikke mõne uuenduse elluviimisel.

Veel tahaksin juhtida tähelepanu õppekäikude korraldamisele, millele seni on vähe pandud rõhku. Aegsasti asutagu selgitama küsimust, mida pakub osavõtjatele kavandatav matk, mida ja kus on võimalik näha. Aegsasti koostatagu täpne matkakaava, et algatus võiks õnnestuda.

Olen ülalloeelduga püüdnud juhtida tähelepanu nendele aladele, mida võiks organisatsioonides võtta aluseks töökavade koostamisel. Loodan, et noored tegeliku töö juures ei piirdu minu poolt nimetatuga, vaid ise seda veel paljuga täiendavad.

Lõpuks tahaksin mainida, et organisatsioonide tööle tuleb tõmmata kaasa ka vanemaid juhte, kes oma elukogemustega võiksid nii mõnigi kord olla noortele abiks. Noored, nõudke organisatsioones ja nende töös dissipliini, täpsust ja kohusetunnet. „Sportimine ilma kavata ja juhi järelevalveta on halvem kui mittesportimine“, ütles kord silmapaistev sportlane; sama põhimõte maksab ka noorsoo-organisatsioonide töö suhtes.

*) Kõne peetud ENK 9. karskuskongressil Rakveres. Ruumi puudusel ei saa avaldada kõiki esitatud kõnesid.

üldse väga keeruline ja jutuline nagu sebra nahk: ei teata isegi, mida teha ja millest huvituda. Elu käib siin moevoolude kaupa: hakatakse äkki tütarlastele „metsikuid“ kirju kirjutama, jalamaid on haaratud kaasa kogu tutvusringkond; leiutab keegi, et on vaja „nöökida“ mõnda õpetajat, viiakse see läbi haruldase üksmeele ja harmooniaga. Koolis kipub elu väikestel meestel sageli igavaks minema: üsna lapsikud lõbud, nagu kula või kiskumine, enam ei tõmba. Siis alustatakse igasuguste õnnemängudega. Loobitakse sendiseid õhku ja vastu maad ja tuntakse sellest isesorti kõrgemat rahuldust. Õhtupoolse aja täitena keruvad esirinda igasugused pallid, olgu nad siis käega, jalaga või nuiaga peksetavad. Korraldatakse „maa“- ja „esi“-võistlusi ja tuntakse hiljemkordumatut vaimustust asjast endast. Rõõmustaval kombel võime aga siin veel eritella niisugust haruldast nähet õpilaskonnas nagu on seda — õppimine. Ja seda koguni kaugelt üle poole noorte teadusjüngrite juures. Poisid on ju veel ilusasti emade või vanemate perekonnavõsude hegemoonia all ja maailmapahed pole suutnud veel õpetada kriukaid. Too aeg paistab üldiselt väga heitlikuna ja lapsikuna, aga kasvatajail tuleb siin siiski pidada hoolsasti valvet: moehaigus ei tohi muutuda kireks. Nii võib näiteks kinohaigus lapsi paremaiski perekonnis ahyatella tagasihoidlikult üteldes — kleptomaaniale.

Teine periood on aga sootu tormilisem ja meile huvitavam, tähtsam: kuulume ju ise kah enamasti samasse liiki. Umbes 16—17-aastaseil noormehil juhtub enamikul selline tähtis ja põrutav sündmus nagu on seda — tantsukursus. Poistel tuleb esmakordselt etendada kavaleri ja tugevamat ning juhtivamat poolt. Muidugi ei ulatu esialgsed resultaadid kaugemale laiakstallatud kinganinadest ja värvakestest, aga seda tähtsamad on psüühilised momendid. Poisil tekib tume ja magus kujutlus mingist õrnast näokeseist ja helelärkivaist blondlokest, nii et võib hakata hirmsaimalgi saksa-keele tunnil heameelest muhelema.

Nii hakkavad tekkima uue tõve sümptoomid, poisikesest hakkab saama poiss. Peetakse pühaks kohuseks käia nädalas kord juukselõikaja juures ja perekonnaeelarvesse tekivad „suured passivad“ vatikulude näol, mis lähevad „noorhärä“ uuele ülikonnale. Nii siis jalutatakse õhtuti pealinna käidavamail tänavail 25 korda edasi-tagasi ja ollakse usinasti valmis kergitama „teklit“ esimesel võimalusel. Ja suhted arenevad: tulevad igasugused pidulikud sündmused, tähtpäevad, sest igal kultuurinimesel on kalduvus pidada kord aastas sünnipäeva. Pühitsemises ainukeseks vaheks on, et alla 20 aasta vananetakse iga sünnipäevaga 2 aastat, ja üle selle iga 2 sünnipäevaga 1 aasta. Kui veel lisame kohtamised, võime valulise kadedusega ohata: „*Sic transit gloria mundi!*“ Õppimine on otsas. Algab niisugune rumal aeg, tuntakse igasuguseid õnne- ja valunüansse ja meeleolude rosoljesid. Maailmavalu põetakse enamasti ilusasti läbi, ja poisist on saanud noormees. Too kujutab endast esialgu olendit, kes kaabib piinlikult hea tahtega nägematuid karvu lõuaotsal ja ironiseerib „lääget elunähet“ — armastust.

Ka too teine liik poisse spordib. Rohkem ja tõsisemalt isegi, sest selleks piisab veel aega muu päevakava täitmisest. Siin aga tiivustab kuulsusjanu: on ju tänapäeva väärtuseskaalaks sport, kes ei tahaks seal tõusta! Nii võisteldakse ihu ja hingega „kooli nime eest“, nii üteldakse, ehkki võistlus käib peamiselt enda isiku tõstmist mõöda, ja tihti ka mõne sileda näokese pärast.

Oleneb nüüd palju miljööst ja kasvatusesest, kuhu suunduvad äsjavalminud noorhärärad. Süütu flirt ja sport ei tapa kedagi, pigem põletavad veel kõvemaks elu vastu. Kui aga kiputakse vanemaiks kui ollakse, tahetakse elada „täismehelikult“, võivad tabada rasked krahhid ja järeldused neist kogu elule.

Aga vaatleme ka ajajärgu ilusamaid külgi: haritud noorus peaks ju tegelema ka kultuuril ja muu kõlavaga.

Hilde mälestusist.*

Aga ei meeldi mulle sugugi ses apteegis, olgugi et töö- ja palgatingimused on võrdlemisi head ning kogu aeg oled kõrge kaitse all. Valitseja ise üsna vähe viibib apteegis; ta kas kolab väikeses laboratooriumis või käib aruanne- tega kammerhärna Vassiljevi juures. Ma küll ei tea tänini, millised aruanded need nimelt olid, aga mingisugune tähtsus neil ikka pidi olema: egas muidu istutud nende kallal tundide kaupa ja viidud sinna, kuhu vaja. Ja kui siis meie väike valitseja tuleb mõnelt sääraselt audientsilt, siis tihti hõõrub heameele pärast käsi ja matsutab suud: „Ah, kui lõbusas tujus oli täna meie lugu- peetud Pjotr Vassiljevits (kammerhärna)! Ta küll on nõudlik ja täpne, aga kõige selle juures jääb lihtsaks ja südamlikuks inimeseks tunnud justkui oleks tegemist omasugusega!“

Algul ma ei teagi, et meie väle provii- sor väga hästi kõneleb eesti keelt, aga siis ma üsna ootamata saan temaga jutule nii- nimetatud maakeeles. „Oh, sa tuline kur- rat!“ ütlen mingisuguse pahanduse puhul ega pane tähelegi, et valitseja seisab pea- aegu minu seljataga. „Mis te vannute, noormees?“ naeratab tema. „Ega see aita.“

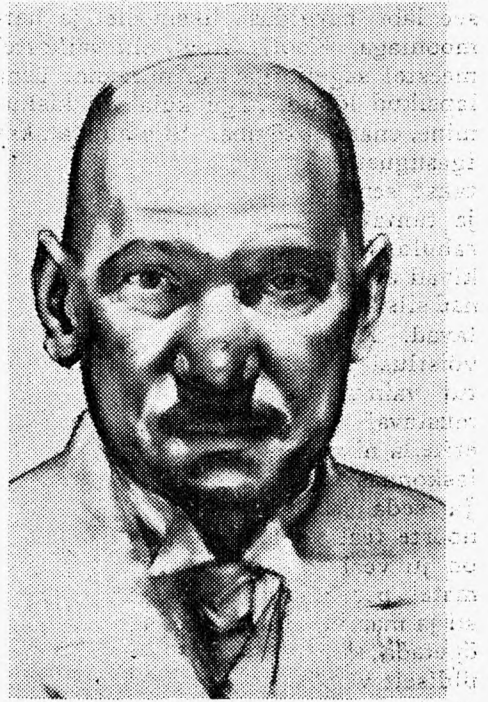
Oi, või nii! Siis on härna Eckmann vist küll elanud meie mail või on koguni sealt pärit?

Jah, ta on pärit Baltimailt, õppinud seal ja käinud Tartu ülikooliski, aga täis- verd eestlane pole siiski; ta on isa poolt rootsi päritoluga.

Ning pärast seda sissejuhatust me üsna tihti kõneleme eesti keelt, kuid ainult siis, kui läheduses pole kuulajaid. Muidu on meie poes maksev üksnes riigi- keel ja minu kaasmaalane on kõrge üle- muse ees ikka venestunud rootslane.

*) Autori lahkel loal teosest „Mäles- tused VIII“.

Teisest abilisest, Ostrokitinovist, on juba raskem aru saada, kes ta on rahvu- selt. Tema ise ütleb ainult niipalju, et on

Oskar Luts.

Krimmist pärit, ja sellega peabki leppima. Võib-olla, et on kalmökk või kirgiis või ka päris tavaline tatarlane. Aga tal on suur ja must pea nagu katel, mis, vaata, et seal- samas vajutab kokku tema mannetü ala- keha ühes kõverate jalakestega. Tema piisi-

Tõsi — on palju ringe, seltse ja orga- nisatsioone, aga kahjuks piirduakse kas liikmemaksu tasumisega või jälle juhatusliikme, preoolitseva tiitliga. Käiakse kõikjal, aga ei olda kuski. Oleme kangesti dekoratiivsed ja ma- terjaalsed: ise pajatame kõlavaid pa- roole ideedest, pärast aga küsime: „Mis kasu meil sest on?“

Tuleks nagu hüüda jällegi: „Enam kultuuri, enam euroopalist kultuuri!“ Aga kultuuri ei ole siiski nii vähe.

Ainult organiseerumine on läinud tänapäeval tagasi, me sammume indi- viduaalse kultuuri poole. Ja milleks peaks noorur juba kujunemisaastail kulutama energiat igasugustele aate- võitlustele, las kristalliseeruvad vaa- ted — murdku siis teed! Aega on ju elada küllalt ees! Laskem noorusel rassida kõigega, mis sütitab, küll too- tuli põletab noormehed mehisteks meesteks!

kesed, pruunid vidusilmad alatasa vilguvad sinna ja tänna, otseki kahtlustades kedagi. Ostrokitinov ei joo tilkagi alkoholi ega suitseta, vaid kramplikult kogub raha ülikooliaastate jaoks; ja muuseas on minul küllalt põhjust arvata, et ta keel töötab hästi libedasti, eriti valitseja ees.

Kolmas abiline on proua Tšulkova, noor, elegantne daam, kes iilgi ei oleks endale valinud apteekri elukutset, kui poleks surnud tema mees, jättes emale püüanduseks ainult suure trobikonna lapsi. Tema, Niina Aleksandrovna kui vanim selles poolalasti ja poolnälgitud pataljonis, oli surnutud kas hakkama koolipreiliks või astuma apteeki. Nii ta siis valiski kahest kurjast vähema ning õppis apteekriks. Üldse tal ei vedanud elus, nagu vahel jutustab ise, lisades sinna juurde kibedaid naljapalu. — Näe, nüüd tõukas saatus teda isegi niikaugemale, et abiellus igavese hädavarerega, kellel alles kroonuteenistuskäsi ees. Nüüd lamab tema seaduslik abikaasa hospitalis proovil, simuleerides igasuguseid haigusi, et pääseda kroonu pudrust ja kapsaleemest. Jah, nüüd on tema Sašake juba „läbi võtnud“ tiisikuse, maksaja neeruhaiguse, hirmsa reuma ja lange-tõve — kuid tagajärjetult. Praegu tal olevat käsil vaikne hullumeelsus, millega kindlasti loodab arstidele prügi silma puistata.

Ja seda kõike ta jutustab täiesti avalikult, nii et isegi valitseja ja Ostrokitinov teda korduvalt hoiatavad selliste kõnede eest. „Ah, tühja!“ heidab Niina Aleksandrovna seepeale käega. „Hädakorral ma lähen ise ja teenin oma mehe eest.“ Ning minult: „Ütelge ometi, Andreitš, kas see kroonuteenistus tõesti on nii kole?“

Pole nii kohutav kui... vähegi veab. „Nojaa,“ lautab siis käsi, „kui veab! Aga meil Sašaga ei vea, rakenda või kaks hobust ette. Ma tean, nüüd ta jälle keedab endale seal hospitalis säärase supi, et sõjaväeteenistuse asemel satub trellide taha.“ Ning äkki: „Soovitage mulle surma, mis oleks kõige valutum ja ühtlasi kõige ilusam.“

Kellele 's seda peaks vaja olema?

„Minule endale. Arvake ise: mis on minu elust?“ Ning siis ta laulab päris maheda kontr-altoga:

„I ne ždu ot žizni nitševo ja
i ne žalj mne prošlavo nitšutj...“

„Tss, Niina Aleksandrovna!“ hädaldab meie votjak või tunguus või kes ta on. „Ega te ometi mõtle siin kontserti anda?“

„Miks mitte?“ küsib madam Tšulkova süütuult. „Võin tantsida isegi balletti, kui soovite.“

Juba kergitabki põlvede kohalt veidi oma lumivalget tööhalatti ja teeb mõne graatsilise tantsusammu.

„Issand halasta!“ surub Ostrokitinov käed oma katlasangade juurde. „Ma lähen hulluks.“

„Oh, kas siis see on mõni kunst! Minu

Sašakese käes maksis see niisama palju kui näputäis ninatubakat. Mina ise ka tunnen juba, et mul midagi kõmiseb siin üleval. Ega siis muud midagi kui läheme meiega hospitali, istume sinna Tšulkovi kõrvale ja laulame nagu õndsad paradiisi-aias.

„Jumala eest, Niina Aleksandrovna,“ taganeb krimlane, „ma hakkam teid kartma.“

Aga on päevi, mil proua Tšulkova on tõsine ja asjalik ega kõnele ainsatki ülearust sõna.

Ei, mu elul Pokrovi Obštšinas pole viga ühti. Isegi lõunasöögid, mis meile tuuakse hospitali köögist, on nii rikkalikud, et ma enam ei imestlegi, miks ametivend Ostrokitinovil on nii suur pea ja lõkendavad põsed. Mina igatahes kunagi ei saa jagu oma lõunaportsjonist, vaid tahes või tahtmata pean poole jätma alati näljase apteegiteenija Ivaška hooleks. Ei, kõik on rahuldav, aga ometi tundub, et kogu sel elamisel ja olemisel on juures mingisugune kroonu maik. Ja seesama tunne aiva suureneb ühe külaskäiguga, mille meile teeb Tema Kõrgus Oldenburgi prints ühes kammerhärri Vassiljeviga.

Parajasti seisab retseptiari-puldi juures, kui apteeki trüüb keegi tõrreks, kindrali univormis isand, keiserlikud initsiaalid' kuldpaguneil. Puhkides peatub puldi ees ja üksisilmi vahib mulle näkku, nagu oodates midagi. „Tema Kõrgus Oldenburgi prints!“ hüüab siis kammerhärri mõjukalt, otsekuu kamandaks tervet rügementi.

Teen vägeva kummarduse ja ootan, mis saab edasi.

„See on meie apteegivalitseja uus abiline,“ seletab kammerhärri.

„Ahaa,“ noogutab prints pead, „nii, nii.“

Ja seni kui ta noogutab, mind juba läbibastab väkkiire mõte, et vanasti olid kõik printsid noored ja sihvakad — näe, sellest tee kas või pooltosinat printse.

„Kas valitseja Eckmann on siin?“ küsib kammerhärri.

„Jah, ta on siin,“ annan proua Tšulkovale märku, et ta kutsuks valitseja.

Seepeale kostab laboratooriumist kõva kõlakas otsekuu oleks seal purustatud mõni suurem klaasnõu. Ja kohe ilmub apteegiruumi kokkunud isand Eckmann, kummardades juba lüvel; ja mida lähemale jõuab kõrgele külalisele, seda tihedamaks ja sügavamaks muutuvad kummardused.

„Ahaa,“ noogutab prints temalegi ja tahab teda kätelda, aga sealsamas tõmbab käe tagasi ja: „Härri Eckmann, kas teie käed on puhtad?“

„Jah, muidugi, teie kõrgus,“ nühib valitseja oma värisevaid käsi visiitkuue hõlmade külge.

„Ei,“ taganeb prints sammu, „peske neid siiski veel kord — ma väga kardan mürke ja baktereid, millega teil siin on tegemist iga minut.“

„Jah, jah, teie kõrgus!“ pöördub valitseja kähku ümber, läheb veekraani juurde ning peseb surma ja hukatust oma kätelt. „Ja teie kõrgus võiks olla täiesti rahulik,“ jälle kummardub prints poole, „siis ma pesen oma käed üle selge piiritusega.“

„Nii,“ naeratab tema kõrgus, „nüüd ma meeleldi surun teie kätt. Ärge arvake, et see oli mingi kapriis või midagi selle-sarnast, ei, see on lihtne ettevaatlikkus. Egas muidu ütle vene vanasõna: Kes end hoiab ise, seda hoiab ka jumal.“ Ning vaadates ringi: „Noh, härra Eckmann, kuidas teil siin siis on?“

„Kõik on korras, teie kõrgus!“ raporteerib küsitav. „Vahest ehk võtate vaevaks astuda kabinetti — seal ma võiksin näidata mõningaid aruandeid meie praegusa-aja tegevuse kohta.“

„Hm,“ teeb prints, „mul on küll vähe aega, aga veidike siiski võiksime vaadata, kuidas teil...“

Vaevalt on valitseja oma kõikvõimsa kaitsja ühes kammerhärraga saatnud kabinetti ja enda järel sulgenud ukse, kui Niina Aleksandrovna madinal jookseb töö-laua juurest, sosistades poolvaljusti:

„Vaata, kus vana koolera! Ta vist küll varsti hakkab nõudma, et enne tema tulekut käiksime perekondlikus saunas.“

„Tsst!“ ähvardab Kassandra Aleksejevna kassa luugist. „Olge vait ja minge oma töö juurde.“

„Vaat kus asjameest!“ kehitab madam põlglikult õlgu. „Arkaadia prints! Vaata, kui võtan kätte ja torkan talle arseeniku-purgi otse nina alla ja ütlen: „Palun, teie kõrgus, võtke üks magus kompvек!“

Püütia lööb risti ette ja pomiseb palvesõnu; minagi hakkab juba kartma, et tujukas ametiõde viimaks teebki mõne vembu. Õnneks pole Ostrokitinovi sel päeval apteegis, muidu see õnnetu kindlasti saaks krambid ja rabanduse.

Ja ega lasegi üleemeelik proua seda juhtumit mööda päris lihtsalt.

Parajasti kui tema kõrgus ja laius astub valitseja kabinetist apteeki, langeb ta pilk noorele, ilusale daamile. „Ja mis siis teie siin teete, preili?“ astub assistendilaua taha, kus Tšulkova talitab müüsriga.

„Segan arseenikut, teie kõrgus!“ teeb arvatav preili laitmatu reveransi.

„Mis?“ karjatab prints, tõstes käed otsekuu kaitseks silmnäo ette. „Segate arseenikut? Jumal teiega!“ Ning taganedes: „Jalamaid juhatage mind siit välja, head inimesed!“

Väristab õlgu ja väljub ühes saatkon-naga, ilma et kordagi vaataks tagasi.

Nad on alles eeskojas, kui tagasei-nast juba kostab Niina Aleksandrovna val-latu naer — hahahaha ja hahahaha. Seekord

olen mina, kes teeb „tsst“, sest lahkujad võivad veel kuulda seda saatemuusikat. Püütia nähtavasti on enda täiesti andnud jumala hoole ega lausu sõnagi.

„Noh,“ tuleb valitseja Eckmann saat-mast tagasi, „kõik läks hästi, ainult... Oli 's teil, Niina Aleksandrovna, vaja ütelda, et segate just nimelt arseenikut! Te ju kuulsite ja nägite, kuis tema kõrgus kardab mürke. Olete teie küll üks kerge-meelne ja hoolimata inimene!“

„Aga mis ma siis pidin ütleva,“ vastab noorproua solvatult, „kui mul just parajasti oligi tegemist mürgiga? Ega te, härra Eckmann, ometi nõua, et ma pean valetama kõrgele ülemusele?“

„Ah, teid!“ heidab valitseja käega. „Egas Oldenburgi prints ja kammerherra Vassiljev pole süüdi, kui arstid ei usu teie mehe vigurdusi.“

„Millist osa mängib siin minu mees?“ turtsatab Niina Aleksandrovna.

„Ei, teil üldse näib olevat mingisugune vaen iga ülemuse ja igasuguse distsipliini vastu. Vanasti, kui me alles avasime selle apteegi, siis teenisid siin ainult mees-farmatseudid, ja kas teate, milline kord maksis siis? — Printsi tulekul alati kaman-das repertaar: smirno! ja kõik seisid nagu tikud püsti kuni tema kõrgus meid teretas ning ütles: voljno!“

„Nojaa, väga ilus. Aga miks loobu-site sellest korrast? Andke meile nüüdki kas või sõjariistad kätte, ja me võtame paraadiga vastu teie printsi. Mis oleks liigutavam vaadata, kui auväärt Kassandra Aleksejevna, püss õlal ja möök vööl, mar-siks siin ringi: — raz-dva, raz-dva?“

„Issand Jumal!“ oigab Püütia kassa-pukas. „Nüüd ma küll enam tõesti ei tea, kas naerda või nutta sellise jutu peale?“

„Ah, kurat võtku!“ krimpsutab valit-seja oma nirginäokest ja kiiresti siirdub laboratooriumi, kust varsti kostab uus prahvakas.

„Tak evool!“ itsitab proua Tšulkova. „Razmenil!“ (Nii temaga! Ära vahetas! See tähendab: löi pudeli tükkideks, nagu suurem rahaüksus vahetatakse peenrahaks.) No, küll on hull lugu, et nüüd veel mina süüdi! Ära ehmata sin vaese printsikese — vaata, kui saab teine viimaks kõhuval. Ise veel kindral ja hoovkondlane! Fuu! Võtaks see ja teine kõiki sääraseid isan-daid!“

Kuulan sellist põhjamist ja aiman, ainult aiman, et madam Tšulkoval võib olla teatavat „hingesugulust“ minu endise jaoülemale Stepanoviga. Ma ju ei tea vähemätki, mis toimub noorproua sise-ilmas s e s m õ t t e s, kuid mõned, olgugi pealiskaudsed tunnismärgid vihja-vad sinnapoole. Peale mure iseenda ja oma Saša saatuse pärast näib teda ahista-vat veel mingi muu surve...

Märkmeid kujutavate kunstide tehnikast

Alljärgnevas kirjutises siirdume maalikunsti eriharude vaatlusele, kus nähtava tõeluse ja fantaasia kujutelmade pildiks kujundamisel domineerivaks ja sageli ainumaksvaks vahendiks on värvid. Maalikunst on seega kunstiala, mis kujutab esemeid ja ruumi mingil pinnal värvide abil ja ta tehnikad erinevad peamiselt selle järgi, milliseid värviliike maalimisel kasustatakse (akvarell-, guašš-, õli-maal jne.). Laiemas mõttes arvatakse maalikunsti-teoste hulka siiski ka mitmesuguseis muis materjales loodud värvilisi kujutisi, nagu värvilistest kivikillukestest kujundatud mosaiiki, läbipaistvaist värvilist klaaskildudest loodud klaasmaale, pildiks kujundatud kudumistooted, nn. kunstkudumeid (gobelääne, vaipu jne.), email-maalitooted jm.

Maalikunstis kitsamas mõttes eristatakse mingi ehitise kaunistamiseks loodud, vahenditult seina või lae pinnale maalitud monumentaal-maali ja vabalt seisvat, ühest kohast teise paigutatavat tahvelmaali. Monumentaalmal kantakse kas värs-kelt krohvitud, alles kuivamata seinale vees vedeldatud värvainetega, mis krohvis leiduva lubja toimel kuivamisel kinnistuvad seina pinnale (nn. freskomaal ehk fresko) või tempera tehnikas puidule; viimast vaatleme alamal. Uuemal ajal kasustatakse maalipõhikuks ka lõuendit, mis pinguldatakse seina või lae pinnale. Tahvelmaali põhikuks kasustatakse eri maalitehnikate nõuete kohaselt väga mitmekesiseid materjale, nagu lõuendit, puitu, paberit, pappi, marmorit, metalle jne., mis aga enne värvide pealekandmist vastavalt preparaeritakse s. o. maalimiseks kohaldatakse.

Teostusviisilt lihtsaim, seetõttu levinuim maalikunstitehnika on akvarellimine, s. o. maalimine vees vedeldatud akvarell-ehk vesivärvidega, mis maalitavat pinda,

nagu paberit, pärgamenti, elevandi-luud, siidi jne., ei kata, vaid valguskiiri läbi lastes seda ainult koloreerivad, kuna pinna enese toim nähtavaks jääb. Akvarellimine on arvatavasti vanim maalitehnika, oli tuntud juba vanadel egiptlastel, kreeklastel ja teistel rahvastel, kuigi iseseisvaks kunstiharuks see arenes alles XIX sajandil, eeskätt Inglismaal. Varem aegadel joonistati akvarellmaali motiiv pliiat-siga, söega, seebiaga või hiinatušiga ette ja kaeti see pintli abil nõrga värvilahusega, lasti kuivada, ja kor-rati katmist kuni soovitud koloriidi saamiseni. Nüüdisajal kasustatakse akvarellmaalimisel vaid väga nõrka ja ebamäära-st kontuurjoonist või hülja-takse seda hoopis ning pilt kujunda-takse ainuüksi värvikatte abil. Esmalt kaetakse suuremad pinnad, hiljemini töötatakse välja detailid. Katmine toimub enamasti kiiresti ja pidevalt, nii et eelmine värvikiht ei suudaks veel täiesti kuivada. Maalimisel heledamad kohad jäävad nõrgema kattega või hoopis valgeks. Akvarelltehnika võimaldab teose kiiret viimistlemist, aga ka suurt käeosavust ja läbimõel-dud katmistehnikat, sest parandused ja retušeerimised ei anna häid tule-musi. Teda kasustatakse rohkesti vabaõhus ja rännakuil maastik-etüü-dide maalimiseks ning sageli ka eelast-mena aeglasemat töötempot nõudvate teoste loomisel. Ent iseseisva, viimisteldud kunstiteosena pakub akvarell oma õhulise ja varjundirikka värvitooniga suurt naudingut. Ühtlasi võimaldab akvarelltehnika joonistuse väga peent ja detailirikast viimistlust, mistõttu teda on kasustatud pisifor-maadiliste miniatüürmaalide loomisel, eeskätt keskajal käsikirjade ja raamatute käsitsi kaunistamisel.

Akvarellile lähedane guašš-maal (prantsuse k. *gouache*), luuakse katvate, akvarell- ehk guašš-värvidega, milles värvaine on immutatud liimi või vedela kummiga ega lase maalita-

vat pinda läbi paista. Et guašš-värvid kuivades tugevasti helenduvad, seepärast maalitakse nendega tavaliselt märjale põhikule; viimaseks kasustatakse paberit, pärgamenti, riiet, nahka, puud ja elevantlõuud.

Maalikunsti peamise ja suursuguseima ala moodustab õlimaal, s. o. maaliteos, mis loodud õlivärvidega. Viimased koosnevad mineraalseist või taimseist värvipulbreist, mida segatakse tarvituskõlvulikuks muutumiseni mitmesuguste õlidega, nagu lina-, mooni- ja pähkliõlidega ühes vaikaainete, balsami jne. lisandusega. Maalikunstiliseks otstarbeks kasustatakse ainult kõrgeväärtuslikke, valguskindlaid värvaineid. Maalipõhikuks kasustatakse lõuendit, kanep- või puuvillriiet, puitu, mitmesuguseid patentplaate, aga ka pappi, paberit ja metalli; neist eelistatuim on tihe koredapinnaline lõuend, mis pinguldatakse soovitud suuruses puuraamile, ja mis oma kerguse tõttu on ka suuremate formaatide puhul kergesti käsitsetav. Õlimaalitehnikas on olulise tähtsusega maalipõhik, s. o. eriliselt prepareeritud pind, millele kantakse värvid. Õlivabad, nn. kriitpõhikud imevad värve tugevasti endasse, on aga rohkesti tarvitusel, kuna esimene värvikiht sellel kuivab tuhmi, temperalaadilise pinnana. Õlidega krunditud maalipõhikud lubavad maalimisel värve voolavalt peale kanda, annavad aga kuivamisel läikiva maalipinna.

Abivahendeiks maalimisel on 1) mitmesuguse suuruse ja vormiga pintslid — värvide segamiseks ja maalipinnale kandmiseks, 2) ovaaljas või neljakandiline, pöidlaauguga varustatud lauake, nn. palett, millel kunstnik värve segab, 3) pahtel e. spahtel, lapitsasarnane luuriist suuremate värvihulkade segamiseks, värvide kõrvaldamiseks paletilt, mõnikord ka värvaine kandmiseks maalipinnale, 4) tugim e. mölbert, seadis, millele asetatakse sobivasse seisakusse maalimisraami lõuendi või muu maalipõhikuga.

Õlimaalitehnika lubab pintslitõmmete ja löökide tegemist üksteise kõr-

J. Köler: Truu valur.

vale ja peale, ilma et värvid üksteise voolaksid ja värvid püsivad kauemat aega maalimiskõlvulistena; kuivamisel aga säilitavad nad enamvähem oma esialgse värvuskvaliteedi. Paks (pastoosne) värvi pealekandmine väheldumisi õhukese, peaaegu läbipaistva värvikihiga (lasuuriga) võimaldavad saavutada vastavalt kunstniku soovile väga mitmesugust maalilist mõju. Vastandina temperatehnikale, mis võimaldab joonistust värvides väga peenelt viimistella, on õlimaalitehnikale omasem suurejoonelisem, vorme üldistav kujunduslaad, mis olenevalt kunstniku temperamendist ja maalimisviisist võib anda kunstiliselt mõjult väga erinevaid tulemusi.

Maalitehniliselt eristatakse kihtimaalingut nn. priimamaalingust. Esimese puhul luuakse tempera- või lahjendatud õlivärvidega maalipõhikule nn. alamaal kas ühe või ainult väheste värvitoonidega, lastakse see lõplikult kuivada ning sellele alles kujundatakse järjekindla ning korduva katmise teel lõplik piltkompositsioon, kusjuures mõned kohad maalits kaetakse peaaegu läbipaistvate värvidega, teised taas intensiivsete kattevärvidega. Priimamaalingu pu-

J. N ō m m i k: Maastik.

hul segatakse värvid paletil enne sobiva varjundini selleks, et neid maali pinnale kandes saavutada korralt lõplikku värvikvaliteeti ning ühtlasi piltkompositsiooni. Viimane maalimisviis on eriti eelistatud impressionistide ja üldse vabaõhumaalijate poolt.

Õlimaaliid alluvad mitmesuguseist põhjusist olenevaile vananemismähtsusele, millest tähtsamad on värvide tuhmumine ja pragunemine. Neid püütakse vältida maalide konserveerimise, halvemal juhul restaureerimise teel.

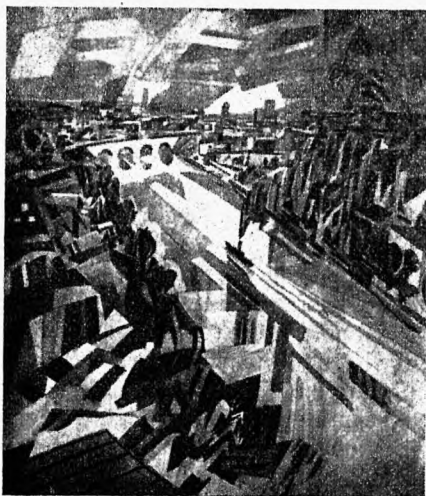
Õlimaali sünniajaks peetakse XIV sajandi lõppu, mil selle teeraja-

jaks said Madalmaade maalikunstnikud Hubert ja Jan van Eyck'id.

Tempera tehnikaks kutsutakse menetlust, mille puhul värvipulbreile ühendava alusena lisandatakse liimi, mett, munakollast, kummit ja teisi aineid, nii et segatis moodustab püdelat, läbipaistmatu olluse. Et temperavärvid kuivavad kiiresti, kasutatakse neid sageli õlimaali alamaali loomiseks. Iseseisvate maaliteoste loomine on temperatehnikas rakendatud seetõttu, et värvid kuivamisel keemiliste protsesside toimel suuresti tuhmuvad. See tehnika oli viljeldav siiski ammu enne õlivärvide tarvituselevõttu.

Nende nüüdisajal enamlevinud maalitehnikate kõrval on tuntud veel mitmed teised, nagu kaseiimaaling seinamaalide loomiseks kuivale pinnale, antiikajal maalimine vahavärvidega (nn. enkaustika) jm.

Maaliteose kujunduselemendid on värvid ja joonistis. Kui teose kunstiline mõju baseerub peamiselt värvidel ja nende kokkukõladel, siis nimetatakse teost maaliliseks; kui aga peaarõhk on asetatud joonistuslikule küljele, siis kõneldakse lineaarsest või plastilisest käsitusviisist. Viimaste puhul rõhutatakse maaliteoses kujutatavate esemete materjalset vormi või tõstetakse esile koguni mõni mõttelis-kujutuslik mo-

A. V a b b e: Seine (akvarell).

Laiast maailmast.

Raudteede levikust.

Kui umbes sada aastat tagasi terve maailma raudteede kogupikkus küündis vaevalt 2000 kilomeetrini, siis tänapäeval hinnatakse vastavat arvu juba 1 305 000-le, s. o. enam kui kol-

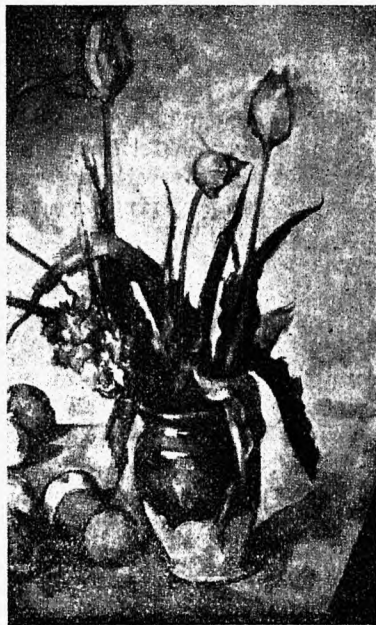
mekordsele Kuu kaugusele Maast. Lõviosa raudteedest asetseb Ameerikas (624 000 km), alles järgneval kohal on raudteede kodumaa Euroopa (427 200 km), teistes maailmajagudes on raudteeliinide kogupikkus märgatavalt vähem.

tiiv (näit. mingi argielu stseen), mistõttu teos omandab jutustava iseloomu. Selliste teoste peaväärtuseks ei ole niivõrd silmatajul rajanev puht-maaliline elamus, vaid mõni muu elamusteliik. Vormi ja ruumi kujutuse vahendeiks maaliteoses on perspektiiv ja valguse käsitus; viimane võimaldab valguse ja varju jaotuse abil vaatlajas keha- ja ruumiillusiooni tekkimist. Värvide jaotust ja vastastikust kokkukõlastamist maaliteoses nimetatakse koloriidiks e. värvinguks. Mõne maaliosa või sellel kujutatud eseme iseloomustust puhta, üleminekuteta värvitooniga nimeta-

takse lokaalkoloriidiks e. -tooniks; viimased asetsevad maalil üksteise kõrval, ilma et neid ühendaks valgus, vari või üldtoon, s. o. kogu teost iseloomustav ja selle eriosade värvigammat ühtlustav värvitoon. Viimase alaliigiks on heletume (prantsuse k. *clair-obscur*), mis taotleb kompositsiooni üksikosade mõju tõstmist heledate ja tumedate toonide kontrastimise teel. Kõikide teoste üksikosade ja maaliliste elementide organiseerimine ühtlaseks tervikuks moodustab kompositsiooni.

K. Liimann: Prl. Bach'i portree.

P. Cézanne: Natüürmört.

Riikide järgi arvestades seisavad esikohal Põhja-Ameerika Ühendriigid, kelle territooriumi läbib 404 600 km raudteid, see on peaaegu sama palju, kui tervet Euroopas kokku. Järgneb Nõukogude Liit 77 035, Kanada 64 160, Briti-India 60 800, Saksamaa 58 417, Austraalia 49 600, Prantsusmaa 43 391, Inglismaa (ilma Iirita) 32 860, Brasiilia 29 926, Jaapan 20 976, Poola 19 601, Rootsi 16 772 ja Hispaania 16 317 kilomeetriga. Eesti raudteede kogupikkus praegusel ajal on 1428,2 km.

Hoopis teistsuguse pildi saame võrreldes raudteede pikkust vastava maa rahvastiku arvuga. Siis tõuseks kogu maailmas esikohale Austraalia, kus iga 10 000 elaniku kohta tuleb circa 35,7 km raudteid. Tihedalt ta kannul sammub Põhja-Ameerika, evides umbes 35,2 km raudteid 10 000 elaniku kohta. Ja edasi on vastavad arvud: Lõuna-Ameerika 8,4, Aafrika 8,4, Euroopa 5,8 ja Aasia 0,8. Eestis on see arv umbes 13, mis suhteliselt küllaltki suur, sest ta ületab enam kui kahekordselt Euroopa keskmise.

Vaadeldes üksikuid maid, me leiame, et raudteeliinide ja rahvastiku hulga suhte seisukohalt on raudteid kõige enam järgmisil aladel: Lääne-Austraalias 233,9 km (iga 10 000 elaniku kohta), Queenlandis 156,3 km, Edela-Aafrikas 126,6 km, Virgini saaril 96 ja Kanadas 73,1 km. Euroopa maade hulgas kuulub esikoht ses suhtes Rootsil (25,6), järgnevad Luksemburg (20,5) ja Läti (17,6).

Sargasso meri.

Atlandi ookeani osa, mis on tuntud Sargasso mere nime all, on paremini kirjeldatud prantslane Louis Germain. Esimesi teateid sellest merest, mida iseloomustab pruunvetika *sargassum*'i (miele pruunvetika adru sugulane) massiline esinemine, suur soolasus, kõrge temperatuur ja suur auramine, tõi Kolumbus. Oma esimesel reisil Ameerikasse ületas ta Sar-

gasso mere. Siiski kõnelevad juba vanaaja kirjanikud Atlandi ookeani ühest osast, mis olevat kaetud „rohuga“ ning Germain peab neid esimesteks teadeteks Sargasso merest.

Kuna vetikad ujuvad veepinnal, kannab tuul neid edasi. Selle tõttu pole ka Sargasso mere piirid täpselt määratavad ja tema alla tuleb arvata ala, kus vetikad esinevad sagedamini. Selleks alaks on 20°—40° põhjalaius ning 35°—75° lääne pikkus. Neis piirides Sargasso meri omab üldiselt ovaalse kuju jätkega põhja sihis Bermuda saartest põhja poole, ning võtab oma alla 2 milj. ruutmiili merepinda.

Suurema osa ujuvaist vetikaist moodustavad kolm lähedast *sargassum*'i liiki. Varem arvati, et neid vetikaid kantakse siia Lääne-India ja Bahama saarte rannikult Golfi hoo-vusega. Winge' uurimused on aga tõendanud, et Sargasso mere taimed on ulgumerelised ja elavad ning paljunevad ookeanis, mitte rannikul. Seda tõendab ka see, et pole olemas vahepäälseid liike Ameerika ranniku ja Sargasso mere liikide vahel. Pääle vetikate esineb Sargasso meres väga erilaadiline loomastik. Eriti huvitavad on Sargasso mere kalad. Germain kirjeldab lühidalt angerjate huvitavaid rännakuid. Teatavasti kudevad angerjad Sargasso meres vetikate vahel soojas soolases vees ning maimud rändavad Euroopa kallastele ja siit jõgedesse, ka meile. Siin saavad nad täiskasvanuiks ning 5—7 aasta järele pöörduvad tagasi Sargasso merre, et siin kudedada ja pärast seda surra.

Mis puutub Sargasso mere tekkesse, siis kaldub Germain hüpoteesile, et miotseenis merre vajunud manner Aatlantik, mis asus Sargasso mere kohal, on selle põhjuseks. Selle hüpoteesi järgi Sargasso mere vetikad on vähesed järele jäänud neist liikidest, millised olid kinnitunud Atlantiku ranniku kaljudel ja mandri vajudes järk-järgult kohanesid praegusele ookeanilisele eluviisile. See seletab ka vahelmiste liikide puudumise Ameerika ranniku ja Sargasso mere liikide vahel.

Spordi kilde.

Enam kui milgi muul spordialal esineb hämmastavalt vastuolulisi juhtumeid poksis, missuguseist alljärgnevalt esitaksime mõningaid, mis ilmunud „Eesti Spordilehe“ 1936 Jouluzurnalis.

„Kunagi Chicagos andis tuntud poksija Charley White oma vastasele, Benny Leonardile; säärase löögi, et viimane täiesti ootamatult leidis enda pealtvaatajate seast. Äärmiselt ägestunud Benny tuli ringi tagasi ja lõi White'i knock-outi.“

Ning veel ühe näitena võib tuua, et Louis Firpo sai sellega hakkama, et lõi ringist välja koguni Jack Dempsey. Rääkida sellest, mida pärast Dempsey tegi oma vastasega, on vist üleliigne.

*

Kuulus Bob Fitzsimmons omas löögi, millele lähedast tugevuselt pole maailmas üldse vist nähtud. Kord lõi ta vastase knocki läbi kaitseks pandud kinda. See juhtus matšil tugevakehalise iirlase Koglaniga. Viimane taipas lööki, mis oli sihitud ta lõua vastu ja tõmbas väkkiirelt kinda kaitseks ette. Kuid Fitzsimmons rusikas jätkas oma teed, sattudes vastu iirlase kinnast, kuid sellega koos nii tugevasti vastase lõuga, et enne kui iirlane suutis taibata, milles asi, oli kohtunik jõudnud ta välja lugeda. — Matš oli lõppenud knockiga.

Teise väljapaistva juhuseks on teada, et Fitzsimmons kord poksis järjest seitsme vastasega, kellest ühegi kehakaal ei olnud alla 90 kg, ühel koguni 109 kg. Fitzsimmons ise kaalus 70 kg. Päeval treeningul, oli ta oma parema jala välja väananud, kuid poksida tuli siiski. Seda huvitavam, et ta lõi knocki kõik oma seitse vastast, misjuures ta töötas ainult vasaku käega, sest parema käega hoidis ta kinni haiget jalga.

Niisuguseid juhtumeid pakub poksimaailm rikklikult.

*

Praegu lühimaa jooksel ainukasutatav madalstart, kus võistleja suurema lähtekiiruse saavutamiseks kaevab jalgadele tugikoopad, on teada olevail andmeil juba 1870-date aastate paiku tarvitusel olnud Austraalias, kus tähendatud idee olevat laenatud kangurult, kes kükkasendist liikuma hakates saavutab võrdlemisi suure algkiiruse.

Madalstarti ametlikuks isaks loetakse Sherilli, kes 1883 New-Yorgis ühel 100 yardi võistlusel valmistas stardikoopad ning kükkasendist jooksu alustas. Lähetaja oli tollest uudusest seevõrra hämmastunud, et tahtis kõlbmatu jooksuviisi pärast mehe võistlusilt kõrvaldada. Üksnes pika määruste analüüsi järele lubati säärast starti kasutada. Mehe jooksuede populaarseeris nimetatud startimis-mooduse, nii et see mõningate aastatega muutus üldtunnustatuks.

Mingem matkama taliloodusse!

On tulnud värsket lund, oleme oodanud seda kaua, nii kaua, et tüdinenud oleme juba sellest igavast ootamisest. Need on jumalikud pühapäevad, mil tõuseme vara ja ruttame raudteejaama, hästi määritud

suusad õlal. Meie söidame metsa matkama. Jaamas ootab meid hulkk toredaid sõpru. Tuju on hea, oleme noored poisid ja tüdrukud, kel palju lõbusat eluõudu. Me oskame valida meelelahutust ja oleme selles kindlad, et me seda hästi teeme. Matkates suuskadel saame oma seltskonnas palju tervet ja toredat nalja, hingame puhast õhku, naudime kaunist kodumaa taliloodust ja sprdime tugevasti. Kui kellelgi on meile midagi paremat, huvitavam, tervemat ja lõbusamat soovitada, siis ühineme temaga. Seni aga kutsume meie kõiki noori kodumaa küngastele ja metsadesse matkama, koos meiega jälgi ajama värskete lumele. Ühinege meiega!

Erich Haamer.

HUVINURK.

Alates käesolevast numbrist hakkame ka „Kevadiku“ veergudel avaldama mõistatusi ning ülesandeid, et võimaldada lugejatele vabaks tunniks huvitavat meelelahutust. Et see vaev siiski asjata poleks, siis selle numbri ülesannete õigesti lahendajate vahel jagatakse väärtuslikke preemiaid mitmesuguste raamatute näol.

Lahendused saata „Kevadiku“ toimetusele hiljemalt 1. märtsiks.

1. ARVUD RUUTUDES.

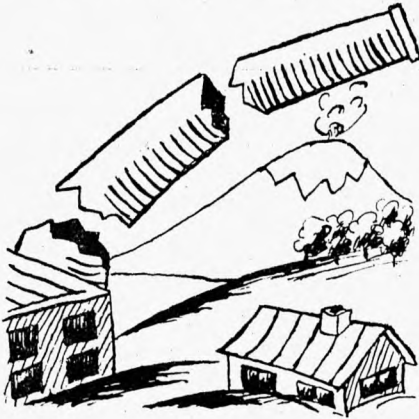
?7	45	11	3?
34	22	49	15
11	36	26	47
4?	17	34	?1

Asendage juuresolevas tabelis iga küsimärk ühe numbriga nii, et iga risti- ning püstrea arvude summa oleks 120!

2. KEERULINE KÜSIMUS.

Kuičas saab arvu 1000 kirjutada üheksa 9-ga?

3. VARISEV KORSTEN.

Toimetuse kätte on sattunud kellegi jaapani õpilase kiri möödunud aastast, milles ta oma sõbrale Tartus kirjeldab üht säääl aset leidnud maaväringut. Selle tagajärjel langenud nende ligilad asetseva tselluloosivabriku hiigelkorsten ümber, mida too jaapani poiss ise pealt näinud. Kirja illustreerimiseks on ta toda momenti isegi pildile jäädvustanud, millise siin ära toome. Kahjuks on pildil suur viga. Vaadake ja mõtelge — milles see viga seisab?

KUI KÕRGE ON EIFFELI TORN?

Sellele küsimusele ei tarvitse kiiruga vastata „300 meetrit“. Võite vastu küsida: millise ilmaga, sooja või külmaga? Teie küsimus on küllalt õigustatud. Kuna Eiffeli torn on ehitatud rauast, siis ei saa säärase raudmüraka kõrgus olla alati samasugune. Arvestagem ise: Pariisis võib raud soojeneda 40°-ni, jaheneda aga — 10°-ni, seega temperatuuri kõikumine ca 50°. Raua paisumise koefitsient on umbes 0,00001, st. 300-meetriline raudlatt pikeneks 1° C. juures (300 m · 0,00001 = 3 mm) 3 millimeetri võrra. Seega võib Eiffeli torn muuta oma kõrgust 300 m · 0,00001 · 50 = 150 mm ehk 15 cm, s. o. peaaegu „Kevadiku laiuse võrra.“

KARISTAMATA VARGUS.

Tallinna ja Tartu vahele paigutati uus telefoniliin. Traadi pikkuse mõõtis piinliku hoolega riigikontroll juulikuul. Tekkinud vajadusel võeti maha sama liin jaanuari kuul. Uuesti ta hoolega mõõtis traadi pikkuse riigikontroll. Selgus, et traati oli kaduma läinud ligi 150 meetrit.

Riigikontroll seisis raske küsimuse ees: kes on varas? keda vastutusele võtta?

Kuigi seadus karistab karmilt telefoni traadi vargaid, jäi seekord vargus karistamata.

Kes läbi lugenud „Kui kõrge on Eiffeli torn?“, see võib:

1) Sherlock Holmesina avastada, kes on varas?

2) arvutada, miks kaduma läks traati just 150 meetri ümber (võtke: Tallinna — Tartu vahemaaks 191 km; temperatuuriks juulil + 30°, jaanuaril — 20°, vase paisumiskoeffitsiendiks 0,000015);

3) mõista, miks varas karistamata jäi.

Informatsiooni.

ENK kongress Rakveres.

9. noorsoo karskuskongress peeti 4. ja 5. jaanuaril 1937. a. Rakveres Ühisgümnaasiumi ruumes. Kongressist osavõtjaid registreerus üle 60. Külalistena võttis kongressi tööst osa Virumaa koolinõunik, õpetajaid, õigusteadlasi ja teisi noorte sõpru.

Tervitades kongressilasi Liidu esimees J. T o r k tähendas: *Mõnekümne aasta eest heideti Tartus koolist välja Fr. Tuglas ja palju teisi õpilasi, sest et nad korraldasid Mihkel Veske austamisõhtu. Nii keelatud oli siis eesti noorte isetegevus. Nüüd on HaMini juurde asutatud Noorsooamet, kes soodustab ja õhutab noorsooorganisatsioonide tööd. Noorte enesearendamise võimalused on põhjalikult muutunud. Neid avaraid võimalusi p e a b kasutama — meie riigi ja rahva, meie parema tuleviku ja rikkama elu huvides.*

Avakõnes Rakvere linnapea H. A v i k s o o karsklasena ja karskustegelaseks jagas kongresslastele mälestusi eesti karskusliikumise varasemaist aastaist.

Kongressi juhatusse valiti: H. Mark (Tartu), K. Praakli (Rakvere), L. Konsik (Viljandi); sekretariaati: A. Elango (Tartu), M. Mathiesen (Pärnu), A. Kruustam (Rakvere), L. Sirg (Tartu), E. Tamm (Petseri), A. Püss (Väike-Maarja) ja H. Vabrit (Räpina).

Peasekretär A. E l a n g o oma ülevaates ENK tööst 1935. ja 1936. a. märkis, et noorsoo karskusliikumine on saavutanud mõõna sügavaima astme ja nüüd on algamas uus tõus. Selleks on eeldusi. On antud ametlik tunnustus noorsoo isetegevusele ja noorsookarskusliikumisele, Haridusministeeriumi Noorsoo Osakonna ja

ENK-liidu suhted on head, koolivõrgus on saabumas stabiilsus, on õnnestunud vanemate tegelaste kaasatõmbamine Liidu tööle jne.

Kongressi 1. päeva keskendavaks teemaks oli: Millised huvialad on tänapäeva noorsoos esikohal? — Esines viis referenti. L. K o n s i k pidas vajalikuks kinni naelutada oleviku noorte pealiskaudsust vaimseis harrastusis ja sportlike huvide esikohal olemist. L. L ü d i g, analüüsides Tallinna koolinoorte harrastusi, nentis, et eriti võstliku pinna noorte peres on leidnud: sport, kirjandus, kunst, tants, kino, matkamine, loodusteadus, keemia, astronoomia, mängud. Tallinna noorte harrastusi juhivad ja korraldavad koolide vahel. ühingud: Tlna Keskkoolide Spordi Ühing, Tlna K. Vaimukultuuri Ühing ja Tlna K. Loodussõprade Ühing. M. R e e b e n julgus väita, et tänapäeva noortele üldinimlikud eesmärgid on palju võõramad kui revolutsioonide-aegseile noortele. Igapäevane elu konkreetseis piasjus on oleviku noorte huvimaailmaks. K. A l l i k u referaat on esitatud eespool täielikult. H. M a r k esitatud ettekandeist kokkuvõtet tehes jõudis otsusele, et oleviku noorsoos pole domineerivat huviala, küll on noorte harrastustemaailm mitme-palgeline ja varjundirikas. Praegu esikohalolevate realistlike huvide arvel noorsooorganisatsioonid peaksid arendama ühiskonna- ja kultuuriküsimuste viljelemist.

Teise päeva referendid käsitlesid küsimust: Milliseid töönorme saaks praeguses noorsoo isetegevuses kõige edukamalt rakendada? — Nõunik J. M a i s m a ette-

ENK kongressilasi Rakveres.

kandest kokkuvõte on toodud eespool. Dir. Ed. Kansa noorte isetegevuse aluseid selgitava referaadid kandis ette õpet. K. Meikop. Peasekretär A. Elango põhjendab üksikasjalikumalt Liidu uude põhikirja võetud üksikliikmete instituudi ja harrastusringide loomise vajadust.

Edasi kongress kinnitab Liidu juhatuse poolt esitatud ENK-liidu uue põhikirja.

„Kevadiku“ kohta võtsid nõuandvalt ja arvustavalt sõna S. H ü p p o n e n ja K. P r a a k l i. S. H ü p p o n e n avaldas imestust, et sellise õilsa sihiga kuldaväärt ajakiri nii vähe noorsoo seas levib. Referentidelt ja teistegi sõnavõtjate poolt avaldatud mõtteid toimetuse edaspidi püüab võimalikult arvestada.

Kongressiga koos toimus k ö n e - k u r s u s, kus rääkis kõne sisust õigusteadlane P. V i h a l e m ja kõne välisest küljest õpetaja K. A d e r.

Kongressi tööst võeti osa asjalikult ja innukalt. Tuli otse imestada seda püsivust, millega pidevalt kaks päeva oldi töös.

Kongress lõppes esimehe J. T o r k'i optimistliku lõppsõnaga.

Lahkuti — kuni rõõmsa jälleägemiseni järgmisil suvipäevil. H. M.

E. N. K.-liidu asemikekogu koosolek

peeti Rakveres 5. jaanuaril 1937. Koosolekut juhatasid F. H u i k (Rakvere) ja S. H ü p p o n e n (Tallinn), protokollisid A. E l a n g o, M. M a t h i e s e n ja A. K r u u s t a m. Asemikekogu kinnitas 1935. ja 1936. a. aruanded, määras 1937. a. liikmemaksud ja võttis vastu juhatuse poolt esitatud tegevuskava ja eelarve.

Liidu juhatusele valitakse: koolijuhataja J. T o r k, õpet.-d A. E l a n g o ja H. M a r k, üliõpilased Ed. L a u g a s t e, P. S a r v, A. L o o r i n g ja õpilane M. R e e b e n. Juhatuse liikmete kandidaatideks valitakse: S. K a s k, A. A i n o m ä e, V. M u l d ja K. M i h k e l s o n; revisjonikomisjoni: E. K u b j a s, A. P ä h n ja A. K a e l a s.

ENK kõnevõistlus.

Kongressi lõpul toimus ka kõnevõistlus, kus kõneleja võis ise vabalt valida teemi.

II auh. — E. R a h v u s l i k u d s u u r m e h e d I, II, III sari — vääriliseks tunnistati K a r l A l l i k u (Tallinn) ja H e i n o H ä r m a t i (Narva) kõned.

III auhind — kõik „Kevadiku“ aastakäigud — langes E n d e l K e l l o l e (Rakvere) ja M i h k e l M a t h i e s e n i l e (Pärnu).

Ergutusauhinna — N o o r u s j ö u d IV — said H e i n o V a b r i t (Räpina) ja K a l j u A h v e n (Räpina).

Zürri koosseisu kuulusid dir. H. J ä n e s, J. T o r k, H. M a r k, K. A d e r, P. V i h a l e m ja N. T o o m i n g.

E. Noorsoo Karskusliidu harrastusringid.

Et tegevust Liidu liikmeskonnas mitmekesistada, eriti aga organisatsioonidest võõrdunud noori Liiduga siduda ja neid kavakindlale eneseharimisele juhtida, otsustas Liidu juhatuse kutsuda ellu rea erialalisi harrastusringe. Harrastusringide liikmed jagunevad skautliikude orgide eeskujul järkudesse, kusjuures üleminek ühest järgest teisi toimiks katsetega. Iga harrastusringi jaoks kavatakse koostada kindel töökava ja katsete nõudmised. Iga harrastusringi tegevust juhiks Liidu juhatuse poolt ametisse kutsutud toimikond. Tegevusaluste selgitamine ja kavade koostamine võtab tõenäolikkult küll veel aega, kuid mõned harrastusringid arvatavasti suudetakse küll juba sel kevadel tööle rakendada. Esialgu on tööd algamas järgmised harrastusringid:

Kirjanduse harrastusring: dr. A. A n n i s t i, prof. A. O r a s e, mag. E d. L a u g a s t e j. t. juhtimisel.

Kodumaa tundmaõppimise harrastusring: dr. A. L u h a, dr. O. L i i v i, dir. F. L i n n u s e j. t. juhtimisel.

Kõneoskuse harrastusring: õpet. K. A d r a, õigusteadl. P. V i h a l e m a j. t. juhtimisel.

Muusika harrastusring: A. L ä t t e, E n n V ö r g u, A. K i i s s ' i, V. K l i i m a n d i, V. M a r v e t i j. t. juhtimisel.

Alkoholismivastase võitluse harrastusring: L. L a j a, E. K u p j a, O. I b i u s e, H. M a r g a, A. L a i d s o o j. t. juhtimisel.

Juurde loomisel on tehnika, kehakultuuri, tulundustegevuse j. t. harrastusringid.

Igal harrastusringil on võimalik teatud ulatuses kasutada ka „Kevadiku“ ruumi (kas vastava nurga või erinumbrite kujul), nii et nende tööst saab oma osa ka „Kevadiku“ lugejaskond.

Õnnitleme noori laureaate!

Äsja selgusid tänavuse abiturientide kirjandivõistluse laureaadid. Nendeks osutsid: esimeseks K a r l A l l i k Tallinna poegl. gümn., teiseks A a r n e V i n k e l Kuressaare ühisgümn., kolmandaks A r n o l d E l l e r Läänemaa ühisgümnaasiumist; ergutusauhindu said: V a l d e k o N u r m e l a Pärnu poegl. gümn., J u t a H i o b Tall. l. tütarl. kommertsgümn. ja H e l m i R a n d l a Paide ühisgümn.

Eesti Noorsoo Karskusliidu juhatusel on heameel noori laureaate õnnitleda, seda enam, et kaks esimest neist kuuluvad otseselt meie Liidu tegelaskonda — K. Allik esines veel äsjasel noorsoo karskuskongressil huvitava referaadiga tänapäeva noorsoo harrastusist ja võttis osa Liidu kõnevõistlusest.

Karskusnädal keskkoolides.

Eesti Karskusliidu algatusel ja korraldusel peeti 24.—31. jaan. s. a. teatavasti

karskusnädalat. Senini oli kombeks hari-likult novembri algul pidada 1—2-päevalist karskuspüha, ent nüüd pikendati seda hoog-töö perioodi terve nädala peale, et võimal-likult kõik saaksid sellest osa.

E. Noorsoo Karskusliit omalt poolt teatas kõigile liikmeile, et need sel puhul võivad liidult saada kõnelejaid. Kahjuks kasutasid seda võimalust võrdlemisi vähe-sed, mispärast osa koole külastati Liidu juhatuse enda algatusel. Nii käis Liidu abiesimees H. M a r k Tallinnas Kr. N. N. Ühingu kõnelemas, sekretär A. L o o r i n g Petseri ja Võru ühigümnaasiumi-des, laekur P. S a r v Narva ja Väike-

Maarja ühigümnaasiumis, end. esimees P. V i h a l e m Türi ühigümnn., V. M u l d Tapa ühigümnaasiumis; peasekret. A. E l a n g o' l oli nõupidamisi Viljandi poegl. gümn. õpilasringi, Pärnu tütarl. gümn. õpilasühing „Lotose“ ja poegl. gümn. õpilasühing „Püüde“ juhtidega; viimases esines ta ka kõnega. Peale selle kõnelesid A. Elango ja end. peasekret. E. Laugaste Tartu pedagoogiumis ning A. Elango üli-õpilaselts „Liivikas“.

Liidu juhatuse saatis kõigile keskkoolide ja gümnaasiumide õpilastele maksuta välja-jagamiseks lendelehe, mille teksti koostas Liidu esimees hr. J. Tork.

Päikeseks igale noorele on

LOODUSE LASTERAAMAT

I s a r i

Brošeeritult Kr. 22.—
Raamatukogukoites Kr. 30.—

Münchhauseni seiklusi. Kr.1.20
S. Einer. Raudkaarnad. „ 1.—
A. Virges. Rajamaa talu. „ 1.10
E. Valmre. Kindral Naki. „ 1.30
A. Kauts. Juss ja Maarja. „ 1.10
E. Beskov. Olle suusaretk. „ -80
V. Saretok. Kiki suur suvi. „ 1.50
K. Ristikivi. Lendav maailm. „ 1.80
A. Virges. Jänesepoeg To-Too. „ 1.60
V. Eramaa. Väikesed aednikud. „ 1.50
G. Põldmaa. Vangistatud päike. „ 1.50
M. Bigham. Rotipere elupäevad. „ 1.20
V. Avenarius. Reis ümber toa. „ -80
H. Rikand. Rahvavanema lapsed. „ 1.80
S. Reinheimer. Kuusiku lastetuba. „ 2.20
I. Truupõld. Rohelise päikese maa. „ 2.40
E. Vanamõlder. Võlutud koovitaja. „ 1.60
E. Bassevitz. Pectrikese reis kuule. „ 2.40
F. De Miomandre. Mängusõduri elulugu. „ 2.20
M. Konopnicka. Jutupauniku juhtumused. „ 1.—

II s a r i

Brošeeritult Kr. 15.—
Raamatukogukoites Kr. 21.—

L. Robert. Rekon. „ 1.30
R. Hennings. Heini. Kr.1.50
K. Ristikivi. Semud. „ 1.50
E. Oun. Kolm oravat. „ 1.50
A. Valgma. Rahapada. „ 1.30
E. Danko. Hiina saladus. „ 1.80
K. Ristikivi. Sinine liblikas. „ 1.30
I. K. Ainelo. Vello tee õnele. „ 1.30
J. L. Brisley. Miia-Milla-Manda. „ 1.50
I. Truupõld. Öömori okaslinn. „ 1.50
E. Danko. Lugu kolmest põrsast. „ -80
M. Konopnicka. Altmaakese seiklused. „ 1.30
E. Valmre. Mardi esimene suur teekond. „ 1.—
L. Tigane. Lugu kahest laisast varesest. „ 1.—
E. Ramla. Lugu põialpoisist, kotkast ja sitkast. „ 1.30

K.Ü. „LOODUS“

Tartu, Ülikooli 18
Posti jooksev arve 2055

„Kevadik“ ilmub — 6 nr-it aastas. Tellimishind 1/1 a. 75 s., 1/2 a. 40 s., üksiknr. 15 s.

Vastutav toimetaja: dr. A. Koort. Toimetaja: üliõpilane E. Lassen. Toimetuse kolleegium: dr. A. Annist, õpetaja E. Jaanvärk, ülikooli võimlemisõpetaja A. Kalamees, prof. dr. E. Kant, rektor dr. J. Köpp, koolinõunik J. Lang, dr. A. Luha, kirjanik J. Parijõgi, dotsent E. Poom, insp. S. Pruudent, ülikooli raamatukogu dir. F. Puksoo, dr. J. Port, koolinõunik G. Reial, prof. K. Ramul, prof. D. Rootsmäe, prof. P. Tarvel, koolijuhataja J. Tork, dir. K. Treffner, õpetaja R. Vokk, helilooja E. Võrk.

Toimetatus: P. Kaaret, V. Lang, H. Mark ja A. Raska

Toimetuse aadress: Tartu, Gustav-Adolfi t. 18—2, postk. 86, telefon 16-46.

ÕPILASED!

Nüüd on aeg mõelda oma raamatukogu asutamisele.

JUBA 5 SENDIGA võite osta väärtuslikke raamatuid O.-Ü. „Noor-Eesti“ kirjastuse odavmüügil.

Valige omala kirjandust järgmiste noorsooraamatute hulgast.

	H i n d			H i n d	
	Enne.	Nüüd.		Enne.	Nüüd.
C. Collodi: Pinokkio	2.50.	2.—.	O. Luts: Läbi tuule ja vee. Mä-		
A. Daudet: Väikemees	3.25.	2.—.	lestused	3.50.	2.—.
J. Jaik: Pombi ja Udsimärdi			„ Avasilmi	3.25.	2.—.
nõiad	2.40.	1.—.	„ Kuldsete lehtede all.		
A. Kivikas: Lumimemm	0.60.	0.10.	Mälestused	1.80.	1.—.
K. A. Hindrey: Loomade mäss .	0.75.	0.15.	L Nordström: Toomas Lack . .	4.25.	3.—.
„ Kuidas seitse rät-			M. Pödder: Pb Ellerhein . . .	1.80.	0.75.
sepat Türgi sõtta läksid . .	0.15.	0.05.	P. Rosegger: Kui ma alles poisi-	1.50.	0.20.
M. Kyber: Loomade keskel . .	1.25.	0.25.	jõmpsikas olin I	1.25.	1.—.
V. Korolenko: Pime moosekant.			P. Rosegger: Kui ma alles poisi-		
J. Lapp: Noorus	2.60.	1.—.	jõmpsikas olin II	1.25.	0.75.
J. London: Kui loodus kutsub .	3.50.	0.75.	A. Taar: Klu-Klu	1.50.	0.75.
O. Luts: Nukitsamees	2.—.	1.—.	A. H. Tammsaare: Meie rebane.	2.40.	1.50.
„ Õpilane Valter	0.50.	0.05.	E. Thomson-Seton: Kuri ahv . .	0.40.	0.20.
„ Vanad teerajad. Mälest.	1.75.	0.50.	A. Tšehov: Kaštanka	0.50.	0.15.
„ Talvised teerajad. Mä-			„ Kingsepp ja paharett.	0.40.	0.15.
lestused	2.25.	1.50.			

Kõik raamatud müügil

O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastuse“ raamatukaupluses

Tartu, Rüütli tän. 11.

Soodsamaks ostukohaks

k o d u - k u i k a v ä l i s m a a
raamatute, kirjutustarvete, kirjutus-
masinate ja õppevahendite alal on

Akadeemiline kooperatiiv

Tartu, Ülikooli 15. Tallinn, Kopli